

ת"פ 10029/03/21 - מדינת ישראל, באמצעות תביעות מרכז - שלוחת נתניה נגד אלכסנדר ריבקוב

בית משפט השלום בנתניה
ת"פ 10029-03-21 מדינת ישראל נ' ריבקוב

לפני: כבוד השופט גיא אבנון

המאשימה: מדינת ישראל

באמצעות תביעות מרכז - שלוחת נתניה

נגד

הנאשם: אלכסנדר ריבקוב

בשם המאשימה: עו"ד אלמוג בן חמו

בשם הנאשם: עו"ד ליעד ידין

מזר דין

1. הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בהסדר טיעון ללא הסכמות עונשיות, בכתב אישום מתוקן בעבירות גידול סמים מסוכנים, לפי סעיף 6 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים); החזקת סם שלא לצריכה עצמית, לפי סעיפים 7(א) ו-7(ג) רישא לפקודת הסמים; היזק לרכוש במזיד, לפי סעיף 452 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

ביום 17.7.20 שכר הנאשם דירה בצור משה (להלן: הדירה). עובר ליום 24.2.2021 גידל הנאשם בדירה 69 שתילי סם מסוכן מסוג קנבוס במשקל כולל של 6,272.59 גרם, ולצורך כך השתמש בצידוד: חומרי הדברה, שמונה מנורות, שישה שנאי חשמל, שני מפוחים, מד לחות ושני אוהלים. כן החזיק הנאשם בסם מסוג קנבוס במשקל 3,236.41 גרם. כתוצאה מגידול הסם נגרמו לדירה נזקים בשווי מוערך של עשרות אלפי שקלים: רטיבות ועובש בקירות ובתקרה, שברים בדלתות ובקירות, ושינויים שנעשו במערכת החשמל.

תסקירי המבחן - בתמצית

2. הנאשם כבן 35, ללא הרשעות קודמות, רווק, עלה עם משפחתו לארץ בגיל 6, ותיאר קשיי קליטה ושפה. הוא סיים 10 שנות לימוד, שירת שירות צבאי מלא, בסדיר ובמילואים. הנאשם תיאר חוסר יציבות בתחום התעסוקתי, כאשר בתפקידו האחרון הועסק כעובד כללי בחווה טיפולית, עד תחילת משבר הקורונה, אז הוצא לחל"ת. מתחילת ההליכים הוא עובד במוסך. שירות המבחן התרשם כי לנאשם חסרו מערכות תמיכה בחייו ועל כן יצר קשרים שליליים, בין היתר סביב שימוש בחומרים פסיכואקטיביים, אשר העניקו לו תחושת שייכות ומעמד חברתי. הנאשם פיתח תלות בחומרים אלה, שגרמו לטשטוש גבולות והגמשת עמדות. בחודש יוני 2021 שולב הנאשם ביחידה לטיפול בהתמכרויות באריאל, ומקפיד מאז להגיע בקביעות למפגשים, משתף פעולה כנדרש בהליך הטיפול, ומוסר בדיקות שתן נקיות משרידי סם. הנאשם נטל אחריות מלאה על העבירות שביצע וביטא חרטה. הוא תפס את מעצרו וכתב האישום שהוגשו כנגדו כחסם בפני המשך התדרדרותו, וכהזדמנות לערוך שינוי בחייו ולשקמם, וניכר כי הוא עומד בכך. הוא הציב לעצמו מטרות בתחומים שונים בחייו, ופועל כדי לשקם את עצמו ולהשתפר באורחות חייו. כבר בתסקיר ראשון מיום 5.1.22 המליץ שירות המבחן להימנע מגזירת עונש שיפגע בשיקומו של הנאשם, וביקש להסתפק בצו מבחן למשך שנה תוך המשך טיפול ביחידה לטיפול בהתמכרויות, צו של"צ בהיקף של 300 שעות ומאסר על-תנאי. בתסקיר משלים מיום 17.8.22 עולה כי הנאשם ממשיך בדרכו החיובית ובטיפול, תוך גילוי אחריות ומחויבות, משתף באופן אותנטי מעולמו, נעזר בכלים שרכש ומוסר בדיקות שתן נקיות משרידי סם. קצינת המבחן התרשמה כי פחת הסיכון להישנות ביצוע העבירות, וחזרה על המלצתה. להערכתה, גזירת עונש מאסר, ולו בדרך של עבודות שירות, עלולה לפגוע בהתקדמות שערך הנאשם ובהישגיו הטיפולים.

טיעוני הצדדים לעונש

3. ב"כ המאשימה עמד על עוצמת הפגיעה של הנאשם בשלום הציבור ובריאותו, עת שימש כחוליה הראשונה בשרשרת הפצת סמים לציבור. כן פגע הנאשם ברכושו של בעל הדירה. הוא הפנה לפסיקה להמחשת הענישה הנוהגת, וביקש לקבוע את מתחם העונש בין 12-24 חודשי מאסר בפועל. לזכותו של הנאשם זקף את תיקון כתב האישום, הודייתו של הנאשם, היעדר הרשעות קודמות והליך השיקום. לטענתו, הטיפול הקצר שעבר הנאשם איננו מצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם. ממילא יש להעדיף את אינטרס הגמול והרתעת היחיד והרבים על פני אינטרס השיקום. משכך ביקש לגזור את עונשו של הנאשם בתחתית המתחם לשנת מאסר בפועל, מאסר על-תנאי מרתיע, קנס גבוה ופיצוי לבעל הדירה ולחברת החשמל בגין נזקיהם.

4. ב"כ הנאשם הלין כנגד התנהלותה של המאשימה, אשר בדיון קודם מיום 1.3.22 ביקשה להפנות את הנאשם לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות שירות ולתסקיר משלים, ואילו בישיבת הטיעונים לעונש, לאחר שהנאשם נמצא מתאים לריצוי עונשו בעבודות שירות, ולאחר שהתקבל תסקיר חיובי שני במספר, מצאה לעתור למאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. לשיטתו, בקשת המאשימה בדיון הקודם מהווה משום הבעת עמדה באשר לתוצאה הראויה (הגם שלא ציינה זאת מפורשות).

ב"כ הנאשם הפנה אף הוא לפסיקה, וביקש לקבוע מתחם ענישה בין 6-18 חודשי מאסר, ממנו ביקש לחרוג לקולה בשל הליך השיקום שעבר הנאשם. הוא סקר את נסיבות חייו של הנאשם, עמד על קשיי הקליטה וההסתגלות שחווה, היעדרם של מקורות תמיכה, חבירתו לגורמי שוליים על מנת לחוש שייכות, שם למעשה נחשף לעולם הסמים.

הוא התייחס לתהליך ההתדרדרות שעבר הנאשם, מצרכן סמים באופן אינטנסיבי ויומיומי, למי שמגדל אותם בביתו. הנאשם תפס בשתי ידיו את ההזדמנות שניתנה לו ועשה כל שנדרש כדי לשקם את חייו. הוא חזר למעגל העבודה, צמצם חובות ומסייע למשפחתו, זאת במקביל להשתתפות בהליך הטיפול ומתן בדיקות שתן המצביעות על ניקיונו מסמים. ב"כ הנאשם ביקש לבחון את הליך השיקום ביחס לנתוני הפתיחה של הנאשם, והצלחתו לעמוד באופן מיטבי בדרישות שירות המבחן. משכך ביקש לאמץ את המלצת שירות המבחן במלואה, כשאף לשיטתו הטלת עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות עלולה לפגוע בשיקומו של הנאשם ותמנע ממנו להמשיך ולעבוד, זאת כשמקום העבודה משמש עבורו גורם מייצב ותומך. כן ביקש להימנע מפיצוי בעל הדירה, ולהסתפק בפיצוי שיינתן כסעד אזרחי.

5. זה המקום לציין כי במסגרת הטיעונים לעונש העידה אמו של הנאשם, אשר שיתפה בשינוי שערך בנה בחייו, כאשר עובר לאירועים המתוארים בכתב האישום לא נכח בבית ולא שמר על קשר עם המשפחה, ואילו כיום מתגורר עמה, סועד אותה ומסייע לה באופן יומיומי לאחר פציעתה. לדבריה, היא שמחה על המעצר וכתב האישום שאיפשרו לו להשתקם ולערוך שינוי בחייו.

הנאשם שיתף בכנות כיצד היה נתון במערבולת סביב צריכת קנבוס, שהפכה למרכז חייו. לדבריו, בדיעבד הוא שמח שנעצר, באופן שאיפשר לו להפסיק לעשן סמים, להיגמל ולשנות את אורחות חייו. הוא סיפר כי השתלב בעבודה, מחזיר את חובותיו, מסייע בכלכלת הבית ותומך באמו. הנאשם הביע צער וחרטה, התחייב להימנע מלשוב לדרכו הרעה, וביקש מבית המשפט לאמץ את המלצת שירות המבחן באופן שיאפשר לו להמשיך ולסייע לאמו.

דיון

מתחם העונש ההולם

6. עבירות גידול וייצור סמים מסוג קנבוס הפכו בשנים האחרונות, למרבה הצער, לתופעה נפוצה המסכנת את בריאות הציבור, ובעלת פוטנציאל נזק גבוה במיוחד משהיא מהווה זרז לביצוע עבירות נוספות. הערכים החברתיים המוגנים העומדים ביסודן של עבירות הסמים הם שמירה על שלומו של הציבור ובריאותו, והגנה מפני הנזקים הישירים והעקיפים (בריאותיים, כלכליים, חברתיים, הגברת פשיעה) הנגרמים עקב השימוש בסמים והפצתם. הפסיקה חזרה ושנתה כי מדובר בעבירות הפוגעות בשלום הציבור, בבריאותו ובביטחונו: "עבירות הסמים הפכו זה מכבר לנגע הפוגע בציבור המשתמשים ובחברה בכללותה, ויש לעשות הכל על מנת למגרן ולעקרן מן השורש, גם בדרך של ענישה קשה ומחמירה" - רע"פ 6869/17 יבגני פילברג נ' מדינת ישראל (11.9.17).

במלאכת גזירת העונש יש להבחין בין סוגי הייצור, ולהבדיל בין רמות ביצוע העבירות. אחד מחזיק עציץ קנבוס בודד במרפסת ביתו, שני מגדל מספר מצומצם של שתילים (לעתים תוך שימוש בכלים וציוד), ושלישי מחזיק מעבדה משוכללת ומשתמש בה לייצור כמויות סם מסחריות, בחדר נפרד בבית, בדירה ייעודית לכך או במבנה חקלאי תוך שימוש בכלים ובציוד יקרי ערך. בענייננו מדובר על מי שבצע עבירה מתוכננת מראש, תוך השקעת זמן ומשאבים. הוא עשה שימוש בדירה ששכר לצורך מגוריו, גידל בה 69 שתילי קנבוס, עשה שימוש בציוד ייעודי, והחזיק בנוסף סם מסוג קנבוס

במשקל 3,236.41 גרם נטו. המדובר בכמות מסחרית של שתילים וסמים. ברע"פ 513/21 עידן יהושע נ' מדינת ישראל (4.3.21) (להלן: ענין יהושע), נקבע כי "החזקת כמויות נכבדות של סמים מהווה נסיבה לחומרה, ויש בכך ראייה שגידול הסמים נעשה שלא לצריכה עצמית" (פס' 8).

7. ככלל, עמדת בתי המשפט עקבית ומחייבת השתת עונשי מאסר מוחשיים, לרוב בדרך של מאסר ממש, בגין עבירות גידול והחזקת סמים בהיקף דומה. מנגד, לעולם ניתן למצוא פסקי דין החורגים מקו זה, לרוב בשל נסיבות ייחודיות של הנאשמים. להלן תובא סקירה מדגמית של מדיניות הענישה בכמויות ובנסיבות דומות ככל הניתן:

ענין יהושע. 60 שתילי קנבוס במשקל 10 ק"ג אשר גודלו במחסן, והחזקת ציוד לגידול. נקבע מתחם 24-6 חודשי מאסר ממנו חרג בית משפט השלום לקולה וגזר על המבקש של"צ, צו מבחן ועונשים נלווים. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור המדינה, קבע כי הרף התחתון שנקבע אינו משקף את מדיניות הענישה הראויה המחייבת מאסר בפועל לתקופה משמעותית, והעמיד את העונש על 10 חודשי מאסר בפועל תוך חריגה לקולה מהמתחם משיקולי שיקום. בקשת רשות ערעור נדחתה.

רע"פ 7819/15 עופר סלור נ' מדינת ישראל (22.5.16). המבקש הורשע בהתאם להודאתו בהחזקת סמים שלא לצריכה עצמית וגידול סמים, בכך שהקים בביתו מעבדת סמים בה גידל 45 שתילים של סם מסוג קנבוס, במשקל 7.44 ק"ג. בית משפט השלום קבע מתחם ענישה בין 7-18 חודשי מאסר, וגזר את עונשו של המבקש ל-9 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים. ערעורו על חומרת העונש נדחה, וכך גם בקשתו לרשות ערעור.

רע"פ 1787/15 אדי עמר נ' מדינת ישראל (24.3.15). המבקש הורשע בהתאם להודאתו בגידול סמים, החזקת סמים שלא לצריכה עצמית והחזקת כלים להכנת סם שלא לצריכה עצמית, לאחר שבחיפוש בבית מגוריו נמצאו 9 שתילי סם מסוג קנבוס במשקל כ-4.4 ק"ג, ובנוסף נתפסו כלים לייצור הסמים וסכומי כסף נכבדים. בית משפט השלום גזר את עונשו ל-8 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים. ערעורו לבית המשפט המחוזי נדחה, וכך גם הבקשה לרשות ערעור.

עפ"ג (מחוזי מרכז) 10700-11-16 מדינת ישראל נ' טולידו (17.1.2017): המשיב הורשע על פי הודאתו בגידול של למעלה מ-90 שתילי קנבוס במשקל של כ-900 גרם, ובהחזקת מנת חשיש שלא לצריכתו העצמית. כן החזיק כלים להכנת הסם. בגזר דינו של המשיב נקבע מתחם העונש בין מספר חודשי מאסר לבין 14 חודשים. בית המשפט חרג לקולא מהמתחם משיקולי שיקום וגזר את עונשו של המשיב ל-250 שעות של"צ, מאסר על תנאי, קנס וצו מבחן. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור המדינה על קולת העונש, בדגש על כך שמדובר במעבדה שהוקמה למטרות סחר בסמים והפקת רווחים, ומכאן "עונש של עבודות של"צ, גם בהיקף שהטיל בית המשפט קמא, איננו מבטא במידה הראויה את האינטרס הציבורי בשירוש הנגע ואת הצורך בהרתעה של אחרים המתכוונים לעשות רווחים קלים על חשבון ביטחונם ובריאותם של אלה המשתמשים בסמים". בית המשפט המחוזי החמיר בעונש והעמידו על 4 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות.

8. בהתחשב בנסיבות ביצוע העבירה, בפוטנציאל הנזק לפרט ולחברה, כמו גם בנזקים הישירים שגרם הנאשם

לבעל הדירה, ולאחר שנתתי דעתי למדיניות הענישה הנוהגת, לרבות פסקי הדין שהוגשו על-ידי הצדדים, מצאתי לקבוע מתחם עונש הולם בין 12-24 חודשי מאסר בפועל.

גזירת העונש המתאים לנאשם

9. הנאשם כבן 35, רווק, נעדר הרשעות קודמות. הוא עלה ארצה בגיל 6 וחווה קשיי קליטה ושפה, שירת בצבא ובמילואים, וכיום עובד במוסך. הנאשם היה מכור לקנבוס משך שנים רבות, וכדבריו - הסם הפך למרכז חייו. בתסקירים יסודיים ומעמיקים עמד שירות המבחן על תהליך גמילה ושיקום משמעותיים. הנאשם הודה במיחוס לו בשלב מוקדם מאוד של ההליך, וכבר במהלך שחרורו בחלופת מעצר השכיל להשתלב ביחידה לטיפול בהתמכרויות, במסגרתה הוא מטופל מזה כ-15 חודשים, מביא מעולמו הפנימי ונתרם מהטיפול. נתוניו הבסיסיים של הנאשם חיוביים, ובהתאמה הפרוגנוזה להמשך התהליך השיקומי. הצלחתו - הצלחתה של החברה כולה. הנאשם כיום אדם עובד, מתפרנס, מסייע למשפחתו ותורם לחברה. ראוי לציון האופן הדומה בו רואים הנאשם ואמו את מעצרו של הנאשם וכתב האיטום שהוגש בעקבותיו - כמנוף לשינוי חיובי בחייו. ניכר כי הנאשם מתמיד בניסיון אמיתי לשקם את חייו ולהעלותם על מסלול תקין. מכאן, הגעתי למסקנה כי ראוי לחרוג לקולה ממתחם העונש שנקבע, באופן שיאפשר לנאשם להמשיך בטיפול. בצד זאת, סבורני כי המלצת שירות המבחן חורגת במידה בלתי סבירה מהעונש המתאים לנאשם, גם בראי הליכי השיקום שעבר. הקלה בעונש תוך חריגה ממתחם נדרשת להיות מאוזנת, תוך הלימה לחומרת העבירה מן העבר האחד, ולעוצמת השיקום מן העבר האחר.

10. לנוכח המקובץ החלטתי לגזור על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 9 חודשי מאסר בפועל.

המאסר ירוצה בדרך של עבודות שירות בעיריית ראש העין, בהתאם לחוות דעת הממונה על עבודות שירות מיום 7.8.22. הנאשם יתייצב ביום 27.10.22 בשעה 8:00 במשרדי הממונה במפקדת מחוז מרכז של שב"ס. הנאשם מוזהר כי עליו לעמוד בתנאי ההעסקה ובדרישות הממונה, לרבות בדבר איסור צריכת אלכוהול, וכי כל חריגה מהכללים עלולה להביא להפסקת עבודות השירות וריצוי יתרת עונש המאסר מאחורי סורג ובריח.

ב. 6 חודשי מאסר אותם לא ירצה הנאשם אלא אם יעבור בתוך שלוש שנים עבירה על פקודת הסמים מסוג פשע.

3 חודשי מאסר אותם לא ירצה הנאשם אלא אם יעבור בתוך שלוש שנים עבירה על פקודת הסמים מסוג עוון, או היזק לרכוש במזיד.

ג. צו מבחן למשך 12 חודשים. הוסברה לנאשם משמעותו של צו המבחן ואפשרות הפקעתו והטלת עונש במקומו.

ד. פיצויים בסך 6,000 ₪ אשר ישולמו לבעל הדירה, עד תביעה מס' 1. הפיצויים ישולמו ב-12

תשלומים חודשיים שווים ורצופים, החל מיום 10.11.2022 ובכל 10 בחודש שלאחריו. לא ישולם איזה מהתשלומים במועדו, תעמוד יתרת הקנס לפירעון מידי.

ה. קנס בסך 4,000 ₪ או חודש מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-8 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, החל מיום 10.11.2023 ובכל 10 בחודש שלאחריו. לא ישולם איזה מהתשלומים במועדו, תעמוד יתרת הקנס לפירעון מידי.

ו. הסמים והציוד יושמדו - לאחר שפסק הדין יהיה חלוט.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ד' תשרי תשפ"ג, 29 ספטמבר 2022, במעמד הצדדים.

המזכירות תעביר עותק מגזר הדין לשירות המבחן ולממונה על עבודות שירות. לתשומת לב שירות המבחן: משך עבודות השירות עולה על שישה חודשים (סעיף 51ג(ג) לחוק העונשין).